

Klassekamp fra oven

Ledighed, førtidspension og efterløn i de sociale klasser i 2012

Denne analyse er en del af baggrundsanalyserne til bogen "Klassekamp fra oven". Analysen ser på sandsynlighederne for at blive ramt af ledighed, komme på kontanthjælp, sygedagpenge eller førtidspension afhængigt af, hvilken klasse man kommer fra.

af senioranalytiker **Sune Enevoldsen Sabiers**
og stud.polit. **Helene Bækkelund Larsen**

17.oktober 2014

Analysens hovedkonklusioner

- Chancerne for at blive i beskæftigelse er faldet for alle klasser fra 2000 til 2012. Faldet har været størst for arbejderklassen og mindst for overklassen.
- Sandsynligheden for at gå fra beskæftigelse til førtidspension er størst for personer i arbejderklassen. 4,3 procent af de personer, der tilhørte arbejderklassen i 1997, modtog i 2012 førtidspension.
- Af alle dem, der var på førtidspension i 2012, kom det store flertal dog fra underklassen. 60 pct. af førtidspensionisterne i 2012 tilhørte underklassen 15 år tidligere (og var muligvis også på førtidspension dengang). Under 1 procent tilhørte den højere middelklasse eller overklassen.
- Arbejderklassen er den eneste klasse, hvor andelen på efterløn i 2012 er større end gennemsnittet.

Kontakt

Senioranalytiker
Sune Enevoldsen Sabiers
Tlf. 33557718
Mobil 20110709
ses@ae.dk

Kommunikationschef
Mikkel Harboe
Tlf. 33 55 77 28
Mobil 28 36 87 50
mh@ae.dk

Ledighed, førtidspension og efterløn i de sociale klasser i 2012

I denne analyse kigges der nærmere på de af personerne i de sociale klasser, som er eller falder uden for arbejdsmarkedet. Nærmere bestemt kigges der på forhold omkring ledighed, førtidspension og efterløn i de sociale klasser. Klassedefinitionerne fremgår af boks 1 (sidst i analysen).

Ledighed

I tabel 1 er den sociale klasse i 2009 koblet med personernes socioøkonomiske gruppe tre år senere, nemlig i 2012. I tabellen er kun medtaget personer, som i 2012 er i aldersgruppen 18-59 år, og som var i en af de fem sociale klasser i 2009. Tabellen viser, at der overordnet set er højere sandsynlighed for at blive ramt af ledighed eller komme på kontanthjælp, sygedagpenge eller førtidspension, desto lavere en klasse man havde tre år tidligere.

Tabel 1. Socioøkonomisk gruppe i 2012, fordelt på hvilken klasse man tilhørte i 2009, andele					
	Klasse i år 2009 på personniveau				
	Overklasse	Højere middel	Middel	Arbejder	Underklasse
Socioøkonomisk gruppe i år 2012			Pct.		
Beskæftiget	97,4	96,0	93,6	88,4	27,1
Ledig eller aktivering	0,6	1,9	2,7	5,4	10,1
Kontanthjælp	0,0	0,1	0,3	0,8	12,5
Sygedagpenge	0,1	0,2	0,6	1,3	1,5
Førtidspensionist	0,1	0,1	0,5	0,7	35,1
Andre uden for arbejdsstyrken	1,9	1,7	2,3	3,4	13,8
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Anm.: Her er set på de 18-59-årige i 2012

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Tabel 2 viser den samme opgørelse 12 år tidligere, dvs. socialklasse i 1997 sammenkoblet med socioøkonomisk gruppe i 2000. Ved en sammenligning af tabel 1 og 2 fremgår det bl.a., at beskæftigelsesandelen er faldet en smule for alle klasser fra 2000 til 2012. Faldet har været størst for arbejderklassen, hvor andelen, der er beskæftiget tre år senere, er faldet fra 92,1 til 88,4, dvs. med 3,7 procentpoint. I overklassen er andelen, der er beskæftiget tre år senere, gået fra 98,5 i 2000 til 97,4 i 2012, svarende til et fald på 1,1 procentpoint.

Tabel 2. Socioøkonomisk gruppe i 2000, fordelt på hvilken klasse man tilhørte i 1997, andele					
	Klasse i år 1997 på personniveau				
	Overklasse	Højere middel	Middel	Arbejder	Underklasse
Socioøkonomisk gruppe i år 2000			Pct.		
Beskæftiget	98,5	97,4	95,5	92,1	34,7
Ledig eller aktivering	0,6	1,5	2,3	4,6	11,8
Kontanthjælp	0,0	0,0	0,2	0,3	7,1
Sygedagpenge	0,0	0,0	0,1	0,2	0,4
Førtidspensionist	0,1	0,1	0,7	0,7	28,6
Andre uden for arbejdsstyrken	0,8	0,8	1,3	2,1	17,4
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Anm.: Her er set på de 18-59-årige i 2000

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Opdeling af underklassen

Vi kigger nu nærmere på personerne i underklassen i 2012. Tabel 3 angiver for disse personer den dominerende ydelsestype registreret i DREAM-databasen, dvs. den overførselsydelse, som personen har fået i flest uger i løbet af året.

Det fremgår af tabel 3, at den største andel af personer i underklassen i 2012 havde førtidspension som dominerende ydelse, nemlig 31,3 procent. Dernæst kommer personer på kontanthjælp (22,5 procent). Yderligere 12,7 procent af underklassen i 2012 var på dagpenge og næsten lige så mange (11,3 procent) på sygedagpenge, revalidering eller i fleksjob. Personer, der er angivet som "Ikke registreret", er dem, som i DREAM ikke er registreret til at få nogen overførselsindkomst i året.

Tabel 3. Dominerende ydelsestype for personer i underklassen, 2012

Dominerende ydelsestype	Antal	Andel
	1.000 personer	Pct.
Førtidspension	160,3	31,3
Dagpenge	65,2	12,7
Kontanthjælp	115,2	22,5
Sygedagpenge, revalidering, fleksjob	58,0	11,3
Andet	47,3	9,2
Ikke registreret	66,1	12,9
I alt	511,9	100,0

Anm.: Underklasse i 2012 er opgjort på personniveau

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre samt DREAM

Førtidspension

I tabel 4-6 er vist, hvilke sociale klasser de personer, som var på førtidspension i 2012, kommer fra. Tabellerne viser den sociale klasse 15 år før for personer i forskellige aldersgrupper.

Tabel 4 viser antallet af personer, der er på førtidspension i 2012, fordelt på klassen de kommer fra og deres alder. Der var i 2012 ca. 180.000 af personerne fra de sociale klasser i 1997, som 15 år efter er efterlønsmodtagere. Ud af disse er ca. 95.000 personer (eller godt 50 procent) 55 år og derover.

Tabel 4. Socialklasse 15 år før for personer på førtidspension i 2012, antal personer

	Klasse 1997					I alt
	Overklasse	Højere middel	Middel	Arbejder	Underklasse	
Alder 2012	Antal personer					
Under 35 år	-	-	2	158	974	1.134
35-39 år	-	2	89	2.270	5.569	7.930
40-44 år	1	33	631	4.719	10.712	16.096
45-49 år	7	133	1.590	8.034	16.533	26.297
50-54 år	22	205	2.502	10.178	20.076	32.983
55 år og derover	166	1.071	9.851	30.937	53.231	95.256
I alt	196	1.444	14.665	56.296	107.095	179.696

Anm.: Social klasse i 1997 er opgjort på personniveau

Anm.: Bemærk, at personer, der er børn eller studerende i 1997 ikke er medtaget i tabellen. Dette har specielt betydning for aldersgruppen Under 35 år.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Sandsynligheden for at komme på førtidspension er størst for personer, der kommer fra underklassen. Det fremgår af tabel 5, som viser, hvor stor en andel af alle personerne i de sociale klasser i 1997, som i 2012 modtog førtidspension. Som det ses, var lige knap 25 procent af alle de personer, der var i underklassen i 1997, på førtidspension 15 år senere. Dette tal dækker både over personer, som har modtaget førtidspension over hele perioden og personer, som i 1997 var i underklassen af en anden årsag, f.eks. pga. sygdom eller arbejdsløshed.

Arbejderklassen er den klasse, hvor sandsynligheden for at komme på førtidspension er næststørst. Her er det i alt 4 procent, der 15 år senere er førtidspensionsmodtagere, eller 5,4 procent af de 50-54-årige.

Sandsynligheden for at komme på førtidspension er generelt stigende med alderen. Dog er andelen af personer på førtidspension i middel- og arbejderklassen lidt større blandt dem, der er under 35-årige, end de efterfølgende aldersgrupper. Tilsvarende er sandsynligheden for at komme på førtidspension i arbejderklassen og underklassen større for de 50-54-årige end for personer på 55 år og derover.

Tabel 5. Ud af alle i socialklasserne 1997 - hvor stor en andel modtog så førtidspension i 2012?

	Klasse 1997					I alt
	Overklasse	Højere middel	Middel	Arbejder	Underklasse	
Alder 2012	Pct.					
Under 35 år	-	-	3,4	3,0	14,0	9,2
35-39 år	-	1,4	1,4	2,2	15,4	5,4
40-44 år	0,3	0,3	1,2	2,7	19,8	5,5
45-49 år	0,4	0,5	2,1	3,8	28,1	7,0
50-54 år	0,6	0,8	3,3	5,4	40,2	9,6
55 år og derover	0,6	1,3	3,6	5,0	23,1	7,7
I alt	0,6	1,0	3,0	4,3	24,5	7,5

Anm.: Social klasse i 1997 er opgjort på personniveau

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Tabel 6 viser fordelingen på klasser for dem, der er på førtidspension i 2012. Det fremgår af tabellen, at hele 60 procent af personerne på førtidspension i 2012 også var i underklassen 15 år tidligere. Den næststørste andel af førtidspensionsmodtagerne, 31 procent, kommer fra arbejderklassen. Her skal man dog huske på, at arbejderklassen også er den største af klasserne. Kun 8 procent af førtidspensionsmodtagerne i 2012 var 15 år tidligere i middelklassen, og under 1 procent var i den højere middelklasse eller overklassen.

Tabel 6. Hvilken klasse tilhørte de personer, der var på førtidspension i 2012, 15 år før?

	Klasse 1997					I alt
	Overklasse	Højere middel	Middel	Arbejder	Underklasse	
Alder 2012	Pct.					
Under 35 år	0,0	0,0	0,2	13,9	85,9	100,0
35-39 år	0,0	0,0	1,1	28,6	70,2	100,0
40-44 år	0,0	0,2	3,9	29,3	66,6	100,0
45-49 år	0,0	0,5	6,0	30,6	62,9	100,0
50-54 år	0,1	0,6	7,6	30,9	60,9	100,0
55 år og derover	0,2	1,1	10,3	32,5	55,9	100,0
I alt	0,1	0,8	8,2	31,3	59,6	100,0

Anm.: Social klasse i 1997 er opgjort på personniveau

Anm.: Samme bemærkning som til tabel 4 ang. personer i aldersgruppen Under 35 år.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Efterløn

Tabel 7 viser, hvor stor en andel af hhv. de 61- og 65-årige i 2012, der modtager efterløn (eller fleksydelse). Personerne opdeles efter deres sociale klasse i 2003, dvs. 9 år tidligere.

Det fremgår af tabellen, at gennemsnitligt 22 procent af de 61-årige modtager efterløn i 2012, og at den gennemsnitlige andel for de 64-årige er knap 49 procent. For personer fra arbejderklassen er andelen på efterløn højere end gennemsnittet, nemlig hhv. 31 og 63 procent.

Tabel 7. Hvor stor en andel fra de forskellige socialklasser i 2003 var på efterløn i 2012?

Klasse i 2003	61-årige 2012	64-årige 2012
	Pct.	
Overklasse	1,7	11,8
Højere middel	5,8	27,9
Middel	20,4	48,8
Arbejder	30,7	63,5
Underklasse	8,7	17,5
I alt	22,2	48,5

Anm.: Social klasse er opgjort på personniveau

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Boks 1. Klasesamfundet i Danmark. Definition af klasserne**Overklasse:**

- Selvstændige, der tjener over tre gange så meget som den typiske indkomst (i 2012 er det 1,1 million kr. svarende til 1,2 million i 2014).
- Topledere, der tjener over tre gange så meget som den typiske indkomst.
- Personer med videregående uddannelse, der tjener over tre gange så meget som den typiske indkomst.
- Eksempler: Fabrikant, bankdirektør, finansanalytiker, kommunaldirektør.

Højere middelklasse:

- Selvstændige, der tjener mellem to og tre gange så meget som den typiske indkomst (i 2012 mellem 753.000 kr. og 1,1 million kr. svarende til 779.000 kr. og 1,2 million kr. i 2014).
- Topledere, der tjener mellem to og tre gange så meget som den typiske indkomst.
- Personer med videregående uddannelse, der tjener mellem to og tre gange så meget som den typiske indkomst.
- Personer med akademisk uddannelse, der ikke indgår i overklassen, uanset indkomst.
- Eksempler: Skoleleder, ingeniør, gymnasielærer, læge.

Middelklasse:

- Selvstændige, der tjener under det dobbelte af den typiske indkomst (i 2012 under 753.000 kr. svarende til 779.000 kr. i 2014).
- Topledere, der tjener under det dobbelte af den typiske indkomst.
- Personer med kort eller mellemlang videregående uddannelse, der tjener under det dobbelte af den typiske indkomst.
- Eksempler: Murermester, brugsuddeler, folkeskolelærer, sygeplejerske.

Arbejderklasse:

- Personer med erhvervsfaglig uddannelse, der ikke indgår i en af de øvrige klasser.
- Ufaglærte, der ikke indgår i en af de øvrige klasser.
- Eksempler: Industritekniker, tømrer, lastbilchauffør, sosu-assistent.

Underklasse:

- Personer, der er uden for arbejdsmarkedet mere end 4/5 af året.
- Eksempler: Førtidspensionist, kontanthjælpsmodtager.

Studerende indgår ikke i klasseopdelingen. Kun personer i aldersgruppen 18-59 år er med i klasseopdelingen.